

torredemontgordà

PRENSA
TORREDEMONTGORDÀ

ANY II - NÚM. 10

PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL

GENER, 1984

FESTES

Quan l'any nou, amb entrada de cavall sicilià, irrompeix dins la nostra vida, just extingit el so de les batallades del dia de Cap d'Any, i el paladar té encara regust de raïm i vi de cava, el poble es prepara per a la més autèntica de les festes.

La nit màgica dels foguerons, renovadora de forces tel·lúriques que l'home porta dins cada nucli cel·lular, i que el feien adorar el foc quan la idea de Déu era encara massa novella per a la seva comprensió...

El sortilegi del retornar de la llum, que la Mare Església encaminà cap a la celebració del Sant més asceta del calendari: Sant Antoni Abat.

I més tard, ja dins el Febrer, les Carnestoltes; tot plegat, ànsies de vida lliure i comunicativa.

La Festa és l'alliberament del jo escondit dins el racó profund, on l'home conserva el seu delit de vida i perseverància damunt la Terra, legatari ferm dels llunyans antropoides.

Festes, cançons, per a oblidar que, per altres bandes del món, l'egoisme i la insensatesa, ens empenyen cap a la destrucció.

Els que juguen el joc del pervindre del món, serien menys perillosos si, almanco un dia a l'any cantassin el "Sant Antoni" o jugassin a donar broma pels darrers dies. Estimats: procurem fer per la vida, que ja n'hi ha massa que fan per la nostra mort.

Gener de mil nou-cents vuitanta-quatre, quan els ametlers mostren la brostada, i una flor blanca, empegueïda, guaita entre les branques.

S. G.

EDITORIAL / DON MATEU GALMES I LA SEVA "DIMONIADA"

Poques són les persones d'Artà que tinguin més de vint-i-cinc anys que no recordin Don Mateu Galmés. Don Mateu va ésser rector de la nostra parròquia per espai d'un bon grapat d'anys, en el transcurs dels quals promogué gran nombre d'activitats d'ordre pastoral, cultural i educatiu, deixant en el nostre poble la fonda imprompta del seu pas. Els que el conegueren i el tractaren el recorden amb simpatia i verdadera estimació.

Estant entre nosaltres, Don Mateu es va enamorar de la festa de Sant Antoni i es convertí en un entusiasta de la seva celebració; una celebració que conservava, al nostre poble, un vigor, un primitivisme, una densitat folklòrica i un regust popular extraordinaris. Més tard, quan fou destinat a Manacor, Don Mateu es trobà, a la ciutat llewantina, amb una festa de Sant Antoni qua llanguia, pàl·lida i esmorteïda: quasi ni festa era ja. La ciutat de Manacor, alienada en el seu desenvolupament industrial i turístic, estava oblidant les seves arrels pageses i folklòriques, la seva profunda ànima alcoveriana.

Davant aquesta circumstància, Don Mateu es proposà revitalitzar la festa; retornar-lo, a Manacor, la força que encara mantenia a Artà. I, com sol ésser habitual en ell, aconseguí el que s'havia proposat.

Aquest darrer Sant Antoni, con segurament sabrà el lector, Don Mateu ha tengut la felicíssima ocurrència de convocar tots els dimonis dels pobles de Mallorca a una primera magna trobada o concentració, amb la idea que, en anys vinents, es repetesqui a pobles distints que tinguin també tradició dimonial i santantoniera.

La "dimoniada" de Manacor, del passat dia quinze de gener, va ésser un èxit rotund. La ciutat del llewant mallorquí semblava talment una pàgina arreballada a una rondaia de Mossèn Alcover, el seu fill més il·lustre: hi havia barrufets i banyetes verdes per tots els gusts. Allà haguéssiu vist —que hauria dit Don Toni Maria— dimoniassos, dimoniarros, dimoniots, dimoniatxos, dimonis, dimoniets, dimonietxos, dimoniel·los, dimonieus i dimonions, alguns dels quals dormien ja, a vells baüls, el somni del del temps i de l'oblit i havien reviscolat per acudir a tan singular congrés. En faltaren ben pocs de diables: hi havia els d'Algaida, els de S'Alqueria Blanca, els de Felanitx, els d'Ariany, de Montuiri, de Santa Eugènia, de Santa Margalida, Sant Llorenç, Sa Pobla, Sineu, Santanyi, Son Ferriol, Petra, Porreres, Son Carrió, Capdepera, els de la barriada manacorina de Fartàritx, els nostres d'Artà i, naturalment, els de Manacor; un vertader poema folklòric cada un d'ells i cada comparsa.

Varen ésser moltes les persones presents a la trobada, que digueren que, de tot el dimoniam, els que se'n duïen la palma eren els d'Artà, que comparegueren acompanyats del seu inseparable Sant Antoni i de la banda municipal, constituint una de les representacions més lluides. I és que aquests dimonis nostres no tenen rival. No es limiten a portar una careta: fan una escenificació dramàtica, recreen un vellíssim ritual. Es quelcom que ve de molt endins i de molt enfora. Quan ballen o empipen Sant Antoni no tenen punt de comparació.

Com tampoc en té, en quant a riquesa folklòrica, la festa de Sant Antoni d'Artà. Hi pot haver pobles amb més o manco dimonis, amb més o manco foguerons; però una cavalcada, una acompanyada i un argument amb tan de regust a rite ancestral i uns dimonis tan entremaliats i tan dimonis com els nostres, això no hi és a cap altra banda.

Si hem parlat de la "dimoniada" manacorina, és perquè opinam que és una excel·lent idea secundar la iniciativa de Don Mateu Galmés i que aquesta trobada es repetesqui, en anys pròxims, a altres pobles de l'illa. I un dels primers, per tradició i per solera, toca ésser Artà. Es parla que el proper any se celebri a Sa Pobla, que és la villa del Sant Antoni ignic i gastronòmic per excel·lència. Doncs bé: si l'any vinent se celebra a Sa Pobla, ¿no trobau, lectors amics, que l'any següent, això és el 86, hauria d'ésser a Artà? Serà, endemés, una data assenyalada: la del compliment dels tres-cents anys de constància històrica de l'existència de l'Obreria del Sant.

Nosaltres, des d'aquí, volem recolzar aquesta iniciativa i amb molt de gust, en arribar el moment, contribuir a donar-li suport. Tot el que sia vigoritzar les nostres tradicions ens complau, i més si es tracta de celebracions populars amb tanta d'arrel i de llecor, tan denses amb valors antropològics i significàncies simbòliques com la nostra de Sant Antoni i de tot el riquíssim folklore mallorquí relacionat amb el dimoni. Qualcú ha dit —i raons no li faltaven— que Mallorca era "l'illa dels dimonis". A Manacor, el passat dia quinze de gener, es pogué veure ben clar.

De la diada manacorina ens va commoure, molt especialment, un detall: les distintes autoritats presents a l'acte anaven entregant al dimoni major de cada poble un trofeu de participació; quan va tocar al d'Artà, el qui féu l'entrega va ésser Don Mateu Galmés, el qual s'abraçà al nostre dimoni gros. Creim que no ens equivocam pensant que l'abraç expressava l'amor per un poble, el nostre d'Artà, estant en el qual es corprengué d'una festa que aquí conservàvem i conservam gelosament, i que ell després revitalitzaria a altres llocs.

Volent correspondre al gest, les persones que feim l'Artà, quan, en el moment de redactar aquest editorial, no s'han acabat d'esvaïr els últims ressons de la festa i són encara calentes les cendres dels foguerons, a Don Mateu Galmés, a l'estimat i enyorat Don Mateu, li volem dir simplement, des de les nostres pàgines, aquestes dues coses: gràcies i enhorabona.

D. Mateu va abraçar el dimoni gros que restà tot content. No debades es dimonis d'Artà estimen D. Mateu.

DE LA COLONIA DE SAN PEDRO

La apacible monotonía, tan deseada actualmente por muchos humanos, se vio alterada en este tranquilo rincón de la Isla durante las pasadas fiestas de Navidad, Año Nuevo y Reyes.

Con motivo de esas Fiestas, el Ayuntamiento nos obsequió con un artístico alumbrado público suplementario, que inyectó alegría y dio impulso a la actividad de los colonien- ses.

Ayudado por la cooperación económica municipal en el pago del material para la construcción de las carrozas de Reyes, el Centro Cultural San Pedro organizó los siguientes actos:

Concurso de dibujos sobre temas navideños para niños y niñas en edad escolar.—Tuvo lugar el 18 de Diciembre, estableciéndose tres categorías: 1.ª de 5 a 7 años; 2.ª de 8 a 11 y 3.ª de 12 a 15 años.

Todos los concursantes dieron prueba de su inventiva, consiguiendo láminas verdaderamente bonitas e interesantes, que pusieron un poco en aprieto a los calificadores para escoger a los mejores.

Los premios fueron para:

En primera categoría, Carolina Gili González.

En segunda categoría, Margarita Sansó Genovart.

En tercera categoría Miguelín Jordá Jiménez

Un premio especial se concedió a Guillermo Martí Ferrer, que hizo unos dibujos, extraordinariamente conseguidos para adornar unos retablos.

Concurso de Nacimientos o Belenes.—A él concurrieron 15 Belenes, en los que chicos y mayores pusieron a prueba sus dotes artísticas, consiguiendo primorosas obras de arte.

Una comisión, integrada por Socios del Centro y reforzada por artistas visitantes, recorrió, el 26 de Diciembre, los 15 Nacimientos que tomaban parte en el concurso, al objeto de proceder a su calificación. Todos hubieran sido dignos de premio, pero sólo había tres, que fueron adjudicados:

El primero a la Familia Martí.

El segundo a la Familia Barceló, y

El tercero a la Familia Sansó.

Cabalgata de los Reyes Magos.—Al anoecer del día 5 del mes en curso se organizó la Cabalgata de SS.MM., que llegaron al pueblo en carrozas magníficamente adornadas. Fueron recibidas por gran cantidad de público, mayoritariamente juvenil, que aguantó estóico el intenso frío frente a Teléfonos. Se dispararon algunos cohetes y encendieron bengalas, siguiendo luego en procesión hasta la Iglesia, en donde se ofició la Santa Misa, con adoración del Niño Jesús.

Seguidamente, y en la Sala-Teatro del Centro Cultural, los Magos procedieron a la entrega de premios, juguetes y regalos.

Daba gusto verla alegría de la chiquillería cuando recibían los paquetes, y la ansiedad con que esperaban oír sus nombres. También los mayores recibieron los suyos y todo el mundo salió alegre y contento del magnífico y entrañable remate de fiestas, oyéndose entre los asistentes la expresión: ¡No sé cómo han podido meter ahí dentro tanto paquete! .

JOSE CANTO

PROBLEMAS ACTUALES DE LA MEDICINA RURAL

En nuestro siglo XX, característico por la apoteosis de las comunicaciones, la informática, la electrónica y la técnica en general, podemos contemplar con extrañeza, como junto a superestructuras sanitarias omnipotentes, coexisten formas arcaicas de hacer y entender la medicina.

Respecto al posible usuario, tenemos a aquel afortunado que habita en una gran urbe y tiene a su alcance todos los logros de la medicina moderna; juano a él, aquel otro ciudadano en general del medio rural, que como mucho podrá elegir médico general entre un reducido plantel. Para este desafortunado sólo existe un médico, su médico de cabecera, que, para evitarle pérdidas de tiempo y dinero, hará las funciones de pediatra, ginecólogo, obstetra, etc. etc.

Respecto al lugar donde se presta la asistencia, están de una parte los edificios modernos, cómodos y confortables, dotados de personal auxiliar competente y equipados con todo lo necesario para el perfecto desarrollo de sus funciones. Por otra, los locales destartalados, incómodos, antihigiénicos y que poseen como único personal al médico, que debe suplir las funciones de portero, celador, secretario, enfermero... etc.

Respecto al médico, veremos al que trabaja en un centro moderno, con todas las posibilidades diagnósticas y terapéuticas a su alcance, con cursillos de actualización y puesta al día, y sobre todo, con un horario laboral bien definido que le permite descansar y tener algunas horas de ocio. ¡Qué lejos del médico rural, tan paupérrimo en medios diagnósticos, con la imposibilidad de asistir a cursillos de actualización médica, ejerciendo generalmente en locales denigrantes, supliendo todas las carencias y sujeto las 24 horas del día a su trabajo!

¡Cuán duro e increíble resulta que hoy en día, aprobadas las 40 horas semanales para todos los trabajadores, se pueda ver a un trabajador de la medicina (con una labor de gran responsabilidad) que tras su jornada laboral haya de seguir trabajando, que después de ello, en la noche, siga trabajando y que al día siguiente vuelva a trabajar!

Se puede argumentar que no siempre ocurrirá así, que habrá días tranquilos de poco trabajo, y así es, pero esto no evita que haya ocasiones en que el médico esté desbordado físicamente, cansado y somnoliento, inhábil para su labor aún sacando fuerzas de flaqueza.

Además, si nos quedamos con este argumento, podríamos negar igualmente el trabajo de los vigilantes, siempre y cuando en su turno no se produjeran incidentes, e incluso el de la policía, si en alguna ocasión no se dieran delitos.

¿Existen soluciones?

Las hay. En primer lugar, es necesaria la concienciación de los discriminados de esta historia: los habitantes del medio rural y sus médicos, que han de exigir a la administración la solución de estos problemas. Cueste lo que cueste, pues más caro es defenderse de no sabemos qué, y sin embargo se aprueban los carísimos presupuestos de defensa.

Y para concluir es necesaria también la comprensión ponderada del problema, sin caer en peticiones desorbitadas ni demagogias fáciles: Ni puede haber un médico debajo de cada cama ni un centro hospitalario en cada núcleo de población, pero sí puede haber un médico dispuesto, descansado y vigilante en cada ocasión, y un centro capacitado para resolver la mayoría de las eventualidades y situado en un perímetro razonable.

AUGUSTO LEON

SANT ANTONI

A Sant Antoni li atorgam un culte que no colla de tot amb el seu tarannà; ric, això sí, d'actituds bullicioses. Poc afectat de tiberi, no participaria de la nostra bauxa qui entretenia dejunis perpetus amb recapte curtíssim de pa ablanit amb aigua i, de companatge, dàtils entotsolats que li oferia la natura. S'assolà per l'ermàs a l'Egipte, vora un romeguerar, confinat-se després a un sepulcre. Triomfador del dimoni, abandonà definitivament la tomba, i, a recer de Pispir, en el Desert Aràbic, s'omplí d'anys i d'alumnes, fins que, felló de soledat, penetrà més endins, a un lloc ignorat, on avui assaona la terra. Qui féu vot de renúncia per amor a Crist, no podia pensar que la seva memòria justificàs el trull o la disbauxa i tanta moixeria que caplleua en cerimònies estranyament carnavalesques.

Amb tot això, no sembla negatiu l'esclatò de cultura que fa la primícia de les festes anyals. La llengua campero-

la, amb sabor de terreta, demostra la seva vigoria amb repertori notable de gloses. D'aqueixa premissa no poden brollar barbarismes que esborrossonin el perfet atractiu de la diada. No en poden emanar, però en deriven. Una bona escurada no hi seria de més.

La nit de dia setze, vigília del Sant, és una bella excusa perquè la gent s'esplai. N'hi ha, emperò, que tanmateix abusen de la clemència general: *a regna solta* (no digueu "rienda suelta") campa la *ruqueria* (similar a "burreria", però més correcte) i van a lloure *coets i petards* (que, com els "petardos", torturen i escaliven l'habitud amorosa del públic). El vi generós s'adiu amb la vetlada. Podem agafar mitja meula si no arribam a la mona sencera. Però alerta a fer llarg!: el suc no ens ha de fer dir dois ni comportar d'una manera indigna. Cantem fora *bramar* (que ningú no "berrei"), per donar-nos un gust i no suplici. Iniciem ritualment la *gresca* -si no volem dir "juerga"-; però vius a l'abús!: deixem-nos de "follon", de "camorra" o de "lio". ¿No en tenim prou amb l'avalot o la baralla i tot el bugat, embull o cabermoni, perquè, damunt, es tornin forasters?

L'endemà, la colcada..., prenedora per la nostre temps. Els cavallistes *munten* (no "monten") a cavall. Els animals s'enfloquen amb *muntures* o guarniments de gala. La profusió de carrosses embetuma la plaça de colorit. Cavalcant en somera, circula Sant Antoni. La colla de dimonis s'hi *acarnissa* (ningú no s'hi "ensanya") i recorre a maneres i *trucs* (ni un sol "truco") per llevar-li la compostura. L'home, com a defensa, traça *el senyal* o signe de la creu. ("La" senyal no seria correcte). Un quadre evocador que, com sabeu, parodia les cruets temptacions que interessaren artistes i poetes i enllepoleixen la tradició popular viva i perenne.

Tornem-hi, doncs, a clamar amb alegria: *visca Sant Antoni*.

JOAN ESCANELLAS LLINAS

NIT DE FOGUERES

Escrit el dia de Sant Antoni després de viure la festa de les fogueres.

Anit he vist el gest màgic de la nostra gent, reunida entorn del foc, cantant alegre i compartint el pa i la sal.

Nit de Sant Antoni. / Nit de fogueres. / Nit de germanor.

Nit de solidaritat, quan la llar de tots els artanencs és el carrer, on hi cap tothom, i la taula està parada per a tots els veïns sense diferències de classe ni de llinatges.

El joc fantasiós de les flames il·lumina les velles parets i dóna nova vida a les persones, cansades de la monotonia de cada dia. Les cares gojoses manifesten ara més que mai la satisfacció de ser comunitat. Comunitat que surt al carrer a dir la seva festa.

Tots necessitem sovint la màgia creadora de la festa. La festa fa el miracle de canviar la vulgaritat amb joia.

La llarga pita de troncs, d'arrels i deixalles es va consumint a poc a poc. Jo pens: Que ho seria de bo que, aquesta nit, es cremassin els odis, les envejes, les petites rancors que hi ha encara dintre dels nostres cors!

He somiat amb la delitosa esperança d'arribar a fer un gran poble. Valdria la pena que anit s'encengués el joíós alè d'un poble nou que vol assolir les seves responsabilitats, que cerca la solidaritat dels seus habitants per damunt totes les diferències i que es fa capaç de seguir endavant sense feblesa.

Vull veure en les fogueres abrindades i lluminoses el foc d'un poble, d'una terra, que, per més que se'l vulgui apagar, sempre reviu mostrant als quatre vents la seva germanor.

Voltant una foguera, sent l'escalforeta intensa de l'esperança dintre el meu cor i unes ganes loques d'estimar i de sentir-me estimat.

GREGORI MATEU ESTARELLES

L'AMO EN FELIP CALIUADA, D'ARTÀ

Com diu el poble, ja ha plogut, i més d'una dotzena de vegades! El 7 d'abril de 1953, ja ha fet trenta anys, vaig recitar "LA DEIXA DEL GENI GREC" davant el monòlit del poblat ciclòpic de "Ses Paisses", d'Artà, terra del gran missioner i evangelitzador Fra Antoni Llinàs, el diligent taumaturg balear i propagador de la fe. Abans, havia visitat les Coves i demés paratges que configuren l'escenari on el poeta Miquel Costa i Llobera hi va imaginar l'acció del seu magnífic poema.

El meu recital va merèixer no poques alabances i, ensem, me proporcionà l'ocasió de conèixer l'amo En Felip Caliuada, un artanenc meravellós, dotat d'un extraordinari sentit de l'humor i seguidor d'una filosofia genuïna ben recomanable; o sia, un home de pes, un home bo. No sé si era un mal nom això de l'amo En Felip Caliuada. Caliu encès i purificador. O si bé, per allò d'evitar suspicàcies, me volgué amagar el nom pròpiament seu. Allò cert és que em digué:

"—Miquel, mai no he dubtat que Mallorca se pot proclamar posseïdora de la lira grega, que deixà Melesigèni a Nuredduna, la verge druídica de la Clumba ancestral. Emperò, allò que passa és que tothom la vol tocar; i quasi ningú en sap de fer-la sonar així com pertoca. La lira és massa instrument per tan poc esperit musical, harmònic, poètic, cívic, humà i artístic."

—Quasi, quasi heu cremat qualcú, l'amo En Felip.

"—Es que m'insubordina la idea que em fa creure que,

*Mai no estimam la substància
de tot allò que tenim;
i per volar cap al cim
ens manca impuls i constància.
Però afegim importància
a tot allò que no en té,
tant si és per mal com per bé,
Volem bon menjar a la taula;
i fins donam la paraula
a qui parlar mai sabé."*

—¿No hi haurà, l'amo En Felip, un caire de severitat injusta en aquesta la vostra creença?

"—No, de cap manera, poeta de Pollença. Hi ha massa persones que malmenen la nostra llengua. Jo te podria dir que,

*Netejant la consciència,
vivim amb la il·lusió
de conquerir un horitzó
que ens augmenti la potència,
per a la supervivència
en aquest món relinquit,
façlaç i prostituït,
i cau d'odi i avolesa,
Mentre la llengua, malmesa,
ja tè agònic l'esperit."*

—Sou molt definitiu, l'amo En Felip. Sembla que no donau lloc a cap alternativa.

—Som objectiu. Estim la germanor i la pau. Voldria que la història i la tradició, la terra i la llengua, fossin sempre respectades i exalçades.

—Així que el vostre pensament? ...

"—El meu pensament manté el meu equilibri i apunta el meu horitzó. Crec que, bàsicament,

*Si un himne de llibertat
ressona damunt la terra,
esvaint d'arrel la guerra
que els pobles ha mutilat,
Mallorca, amb la veritat
i la història per senyera
d'una raça dreturera
i el paisatge com escut,
pot copsar la plenitud
d'una eterna primavera."*

Més d'un centenar de vegades l'he recordat a l'amo En Felip Caliuada; i l'he admirat sempre perquè l'he considerat caliu encès de l'amor i de la pau.

¡I quines coses les del món i les dels homes! No l'he vist mai més a l'amo En Felip. I això que no han estat poques les meves estades i passades per Artà.

Sia aquesta recordança el testimoni fidel del meu afecte per a l'esperit illenc autèntic de l'amo En Felip Caliuada, d'Artà, mallorquí d'arrel profunda i, sobretot, home de seny.

Pollença, gener 1984. PAU.

SARASATE

Puntual como un expreso inglés, Juan Sarasate ha comparecido en el Centro Social en su anual muestra de Sant Antoni como uno de los multitudinarios actos que se programan, aunque Juan vaya por libre, según su genuino estilo.

Es innecesario hacer la crítica a tal exposición, por lo que nos remitiremos a las palabras de su presentador, el notario de la localidad, D. Miguel Mulet, que en certero discurso de presentación nos hizo notar los *tres estilos* que en esta exposición presentaba Sarasate.

El *deportista*, con alguna figura de antología; el *antropológico*, con "Esperando al Médico", digna de estudios profundos, y las *figuras frailunas*, todo quietud y paz.

El Sr. Mulet, gran conocedor y coleccionista de obras de arte, nos presentó a Sarasate en su dimensión artística, como el Padre Gori Mateu, nos lo había presentado en la de su no fácil humanidad. No de balde Gori Mateu es un psicólogo, y leyendo su escrito de presentación, podemos afirmar que un gran psicólogo, ya que ningún recoveco del alma inquieta, palpitante y contradictoria de Sarasate, queda sin desvelar.

Y es bueno que hombres del prestigio y los conocimientos de los Sres. Mateu y Mulet se ocupen de personalidades como la de nuestro artista, pues, en pocos casos como éste, se hace palpable el dicho de que todo hombre son sus obras.

Ante el atril para el Teatre Principal, Sarasate da una explicación a nuestro coordinador, Serafín Guiscafré. Juan de Son Arbós escucha atento. Más al fondo, Miguel Pastor, con su esposa María Tous, contemplando la muestra.

Ahí, en esta exposición, está Juan Ginard Ferrer, Sarasate, explosión incontrolada de vida, capaz de vibrar igual ante la dificultad de una nota emitida con maestría por una voz humana, que ante un material como el hierro o acero, mientras lo trabaja, domesticándolo para producir gozo en los demás hombres.

Digo y repito que algún día la figura de Sarasate se estudiará, y serán necesarios los criterios de sus coetáneos para profundizar en la psicología que hizo posibles tales obras de arte. No quisiéramos que estas palabras fueran tomadas a la ligera, costumbre

generalizada entre nosotros. Minimizar lo nuestro como si sólo fuera grande lo que de fuera nos llega.

Ahí, en las figuras de Juan, está la alegría del vivir, el grito, el llanto, la furia e incluso el espanto de una Humanidad amenazada, doliente y deseosa de alcanzar lo que esta Sociedad no le da. Lo que no le da incluso la enormidad de un espacio sordo, y dormido ante el gemido corporativo de quienes desean vivir con una esperanza. Muchísimos visitantes en la exposición y, no hace falta decirlo, todo vendido.

ECO

PERE PUJOL

Hacia tiempo que no traíamos a colación a nuestro Pere Pujol y no por falta de actividad. Pere, siempre es noticia, ya que está constantemente en proceso de creación, y en el tinte-ro se nos quedó la magnífica presentación que Margaluz hizo de su obra en Alaró, así como el panegírico que tejió Gaspar Sabater con motivo de su muestra en Cala Bona.

Hoy Pedro es noticia por varias cosas.

En primer lugar, la puesta en marcha de un horno eléctrico para cocer personalmente sus creaciones, lo que nos lleva a pensar, conociendo sus inquietudes artísticas, que camina hacia la búsqueda de nuevos estilos, tanto en su modelado como en el de su posterior acabado. Hemos visto, en su coquetón taller, muestras de cuanto decimos.

La segunda cuestión es el terminado en bronce de un busto de Antoni Mus, pensado para poner en el Teatre Principal, con motivo del homenaje que el Consell Insular de Mallorca piensa rendir a tan insigne hombre de letras como fue Toni.

Podemos decir que Pujol en este busto se ha superado a sí mismo. En muchas ocasiones han sido señaladas las extraordinarias dotes de observa-

ción que tiene Pujol, y que se refleja en sus obras, algunas de ellas realizadas de memoria, o sobre una foto.

Este busto ha sido esculpido así. En su trabajo se ha ayudado del recuerdo más que de la fotografía. No de balde Antonio fue uno de los primeros impulsores de la obra de Peri-

co, creyendo en ella y tratando de no minimizarla como hicieron otros.

Muchos escritos y varias presentaciones de Toni en los tiempos difíciles de Pujol, cuando abrirse paso entre la maraña de incomprensión y la indiferencia, era tarea de gigantes.

Ahora, ahí tenemos el busto en bronce. Mus habla, Mus gesticula, Mus es el centro de atracción como fue en vida.

Y ya definitivamente lo que trae a Pujol a estas páginas es la venta de su escultura en piedra, "Flor de l'horta", que realizara para el Concurso que conjuntamente organizaron el Ayuntamiento de Palma y la Casa March, para dar el premio a un escultor anónimo, y anónimo quedará por muchas recomendaciones que tenga. Bien, la escultura de Pujol, una maravilla en piedra, ha sido adquirida en un millón quinientas mil pesetas.

En nuestro próximo número diremos quién ha sido al comprador y a qué va a dedicar Perico una buena parte de este dinero.

Parece ser que hay una Agrupación que necesita un equipo de sonido. No sería nada extraño que pronto contara con él. Así es Pere Pujol, y así tenemos que tenerle.

ECO

(Continuará)

SOBRE ELS GLOSADORS

Ja hem passat festes! . La darrera ha estat la de S. Antoni, encisadora i alta de punt. Va anar un grapat d'anys alacraiguda però, gràcies a l'entusiasme d'uns quants artanencs de primera —citem els Don Toni es Metge i En Toni es Menescal de tan grat record—, la feren reviscolar de bell nou. Els dos Tonis ja no hi són i la festa continua, seductora, exòtica, amb els al·licients d'antany i de sempre: el sant amb la porcelleta, els dimonis, els foguerons, la coalcada, la processó, les beneïdes... i l'Argument que canten les colles i ens ofereixen en forma de llibretó, talment un d'aquells "trobos" d'abans, amb la tirallonga de gloses on s'hi relaten els esdeveniments que segellaren l'any, i així, de mica en mica, han anat conformant la història del poble. Es la crònica cantada pels glosadors de la vila, camperols tallats de lluna, senzills i naturals, sovint il·lustrats, espontanis i xocants, de llengua afuada, uns-virtuosos del glosar. Diu una cançoneta befosa que

"Tothom pot ser glosador
per poc que s'hi entretenguin,
amb quatre mots que s'avenguin
vet aquí una cançó,"

plena de malícia en contra dels poetastres i no pels vertaders glosadors, els hereus d'aquells mítics joglars de l'Edat Mitjana que encaptivaren tota una època, potser mancada d'altres divertiments; la fama dels quals cridà l'atenció d'homes tan il·lustrats com l'Arxiduc Lluís Salvador, tal com ho manifesta a "Die Balearen". Ens conta que romangué bocabadat davant la destresa en el versificar dels camperols improvisadors de gloses. El fascinà el cant rítmic accentual tan particular, la bellesa d'imatges i la tendresa de pensaments que contenien. Ens parla d'un tal Dionsi Sylvestre, menescal del x. XVI que fou perseguit durant la guerra de les Germanies per glosar en favor dels revoltats, i ens transcriu estrofes com la que vos oferim, que va sentir durant una vetlada de glosat celebrada a Lluçmajor. Diu així.

"Qui és cavaller duga guants
i qui és amo mocador,
i qui és fill de conrador
que duga calls per ses mans",

que, per valorar com pertoca, hem de considerar dins el seu context. Anomena també el popular

Tià de Sa Real, tan lligat a les contarelles del nostre poble, amb fama de bruixot, nat als Cabanells del raval de Ses Pastores enllà, autor d'una descripció de fets succeïts al llarg dels anys 1744 al 1750, tal com ve redactat l'Argument. L'Arxiduc inclou entre els glosadors més sobresortits d'aleshores els nostres Joan Carrió i Toni Llabrés, amb els quals no s'estroncà la nissaga artanenca. D'entre la darrera tongada de desapareguts, cal mencionar els Joan Geneca, Mateu Mulinet, Barrió, Joan Vermei, Jaume d'es Pont; sense oblidar l'amo En Vicenç de Son Garbeta —estudiat per D. Andreu Ferrer—, pels seus lligams amb la contrada, i el més recent Francesc Femenias, deixant apart els que encara tresquen per la vila i molts d'altres, que si bé no escrigueren cap Argument, ens deixaren clares mostres de la seva mestria; com és ara, l'amo En Joan Butler, pare d'En Toni, molt divertit i enginyós en l'art de glosar, del qual, encara que sia de rampellada, en transcriuré uns versets improvisats a la sortida d'una missa celebrada al Convent amb motiu d'inaugurar-se una imatge de S. Pancraci, costejada per l'amo En Joan d'ets Olor, cap del Sindicat de Llauradors. Es toparen a mitjan escala, s'escometeren, i l'amo En Butler, mig seriós, mig mofeta, li enflocà aquesta:

"Ai l'amo En Joan d'ets Olor!
qui heu 'gués hagut de dir,
que havíeu d'esser es padrí
d'un homo més vei que vós!"

Al folklore mallorquí abunden aquesta classe de gloses, la majoria heretades dels segles XVIII i XIX. Convendria que entre tots recopilàssim les del poble, abans que els nostres vellets, que solen ser els dipositaris, ens deixassin.

Posat que la festa de S. Antoni té vuitada, acabaré amb un visca S. Antoni! , tal i com ho solen fer els glosadors per cloure l'Argument. Vegem:

"Ara mateix don aquí
s'Argument per acabat,
cap ni un d'agraviat
no ne voldria tenir.
Ajudau-me tots a dir:
¡Visca Sant Antoni Abat! "

FOTO COMENTADA

Com que en voler som en el "CARNAVAL", aquesta vegada comentarem una fotografia presa el Febrer de l'any 1934, quan la joventut del nostre poble gaudia del plaer de divertir-se sense fer mal a ningú. La Guerra Civil encara no s'endevinava i la República caminava a travelades cap al seu destí, donant un aire d'alegria i llibertat que durant quaranta anys havien d'estar ofegats. Cara destapada, mostrat el donaire i l'agradosa d'una joventut riolera que duia la joia de viure pintada a la faç.

Guitarres a les mans i cançons als llavis. Carnestoltes alegres i coremes llargues. Són, de darrera a davant i d'esquerra a dreta:

En Miquel Flaquer (Mengol) ple de somriure. En Guillem Artigues (Cantes) gentil com un Sant Lluís. En Tomeu Moyà (Tasar), secretari de jutjat, que va anar a morir a Villanueva del Arzobispo, creador d'aquell licor tan deliciós, "AMBROSIA DE BELLPUIG", que se servia com a digestiu rera els bons dinars. En Joan Ginard (Sarasate) guapo de pel·lícula muda quan la que seria la seva esposa, Olvido Cortés, encara anava a escola per dins el pla d'Aragó.

En Sebastià Payeras (Trenta), fet un figurí de mostrador, que viu feliç i jove encara per Inca si no anam errats. A la segona fila, Catalina Fuster, la darrera telefonista abans d'automatitzar-nos. Na Francisca Llinàs (Tiva), lo més garrut del poble. La segueix Na Catalina Llaneras (Garreta), guapíssima i que deixà viudo en Pere Moner no fa encara molts anys. Segueix Na Maria Bujosa (Ganànci) que va portar el brodat mallorquí a una envejable altura artística. N'Antònia Bonnín (Palova), seriosa ella, esposa del Mestre Gaspar amb qui viu l'època daurada de la tardor amorosida. I En Tomeu Sancho (Garreta), manta a l'espatlla, militar intendent i comandant al manco. En terra, N'Antoni Ferrer (Sagristà), quan era el galan del poble, tant fent comèdia com a la vida real, i que morí, juntament amb la seva dona, en un accident d'automòbil. En Mateu Quetglas (Butlo), casat, amb una germana d'En Toni Caragol, decorador de bon gust, com cal a hereu d'una família d'artistes, vora la seva cosina Francisca Terrassa (Butla), quan encara la pintura era sols un projecte. I, finalment En Pere Antoni Genovart (Confit), pare de col·laboradors nostres, exterioritzant tot quant té de hippy.

Nostàlgia d'uns temps fuits, però no massa. Ens faltaven moltes coses de les que tenim. El que sí sobrava era joventut, però això, ja ho sabem, és una malaltia que se cura amb els anys. Es clar que és també un tresor diví, com cantava el poeta, i els tresors mai no es tornen a trobar, un cop perduts.

S. G.

Municipaleries

Nos hemos salvado por los pelos.

La necesidad de una mayoría absoluta, que no llegó a producirse, ha ahorrado al pueblo una serie de millones.

La verdad, no entendemos este afán por gravar aún más al vecino. Como si no bastara la fuerte presión fiscal ejercida por el Sr. Boyer, la inflación galopante a pesar de las palabras tranquilizadoras sobre los medios de comunicación. El aumento de la cotización a la Seguridad Social, por parte de los autónomos y los agricultores, mayoritarios en nuestro pueblo por la especial conformación de quienes trabajan, y la falta de grandes empresas.

Pues bien; así y todo, en nuestro Ayuntamiento se pretendía, por parte del Grup Independent, apoyado como siempre por el P.S.O.E., (faltaría más), aumentar la presión con la implantación del recargo en el Impuesto sobre la Renta de las personas físicas.

Esta ley se refiere al Saneamiento de las haciendas locales con déficit real.

Este no es el caso de nuestro Ayuntamiento y, sin embargo, se trató de implantar este recargo. ¿Por qué?

Asimismo se habló de la conveniencia de aumentar el gravamen de las contribuciones territoriales. Urbana y Rústica y aún la pecuaria. Menos mal que en este punto estuvieron de acuerdo todos en no aumentar.

Ahora bien, decir que se propone el aumento, por hacer efectivos los principios Constitucionales de suficiencia de recursos y de autonomía para la gestión de sus intereses, y que, en el caso de querer realizar algunas de las obras previstas, será necesario gravar aquel impuesto, es pasarse un pelín.

Creemos haber leído "haciendas locales, con déficit real", y que éste no es el caso de nuestro Ayuntamiento. Entonces ¿a qué viene este intento de aplicación de un nuevo tipo de recargo?

El Sr. Ginard cree debe ser bajo, y el señor Alcalde, como quien no quiere la cosa, propone un 2'50/o

El Sr. Llaneras considera que, por carecer de datos y por ser muy fuerte la presión fiscal en la actualidad, no debe establecerse recargo alguno sobre el citado impuesto.

Se delibera, se discute, y el Sr. Cladera propone no hacer uso de ninguno de los recursos que autoriza esta ley.

La votación da el resultado de seis votos (INDEPENDENTS Y PSOE) a favor de poner un recargo del 2'50/o contra cinco votos (CDS Y AP) a favor de no gravar a los sufridos contribuyentes.

Como es necesaria la mayoría absoluta este recargo, por ahora, no se aplicará.

"Quin alé!".

Ah! Para los malintencionados, el acta de esta sesión se puede leer en el Ayuntamiento y/o la tenemos a su disposición. Que no haya malos entendidos.

M. G.

NECROLOGIQUES

DON JOAN MARIA GARCIAS BLANES

Ha mort s'apotecari Pujamunt.

Quan manco ho esperàvem els qui estàvem prop d'ell en els moments d'esplai.

Fa uns anys que el seu cor li donà el primer avís, però no en va fer gaire cas.

No calia l'aconsellassin que tal cosa o tal altra no li convenia. Feia els seus comptes com si no donàs cap importància a precipitar la mort.

No donava res per a la seva vida des que quedà viudo i, sobretot, després de la mort del seu fill petit Xavier.

Humanista, afeccionat a l'art, senzill, home d'afectes i de caràcter humorístic un xic sarcàstic, era tota una institució dins el poble, que va perdent aquella generació de personalitat tan acusada. Li agradaven els animals i tengué un cavallet -En Tito-, que forma ja part de la història de Can Pujamunt.

Fa temps s'havia després de l'apotecaria, però continuava encara amb la curolla de les aigües, de les que cuidava la potabilitat com a cap del servici de Sanitat de la Vila, i com estudiós del tema, ja que fou un saurí de grans encerts.

Tal volta qualcú no el comprenia quan, amb el seu somriure, es disposava a fer una broma, com usava estant d'oficial d'artilleria a Betlem, o quan despaxava a ca seva.

Però tots sabíem que el seu cor era un habitacle grat per a totes les gents del seu temps.

Déu el tengui a la glòria.

FRANCESC TORRES MASSANET En Xesc Mostel.

A un racó del carrer, sol, humil com un animaló qualsevol, es va morir en Xesc Mostel el dia 23 de desembre de 1983.

Era una mort tan anunciada, tan pregonada per ell mateix que ningú no li feia cas.

—“Estic molt malalt jo... me moriré prest”.

I la gent se'n reia perquè En Xesc era un d'aquells personatges populars que el poble assumeix i es fa seu.

En Xesc duia la bandera a la coalcada davant Sant Antoni. En Xesc se vestia de pagès a les ballades obertes. En Xesc feia sermons i es posava sa casulla quan manco en feies comptes. Agranava Sa Plaça i era membre quasi honorífic de sa brigada de l'Ajuntament.

Un d'aquells Sants Innocents que porten la seva manca de discerniment amb una rialla fresca a sa boca i uns acudits sans i divertits. Nascut el 1929, estava a la flor de la vida, encara que pel seu tarannà pareixia sempre un principiant que la començava amb alegria.

Descansi en pau, i que el seu somriure sia el record que ens quedi de la seva sabiduria desfressada de santa innocència. Al cel sia.

PAU MOREY CABRER

Nascut el 1916, podem dir que amb ell acaben aquella casta de manyans, senyors absoluts de la feina ben feta.

En temps d'ara, enaltidors dels nyarros, són motiu d'admiració els treballs d'uns artesans, molt més a prop de les obres d'art que de la rutinària feina casolana.

El recordam de mosset a la ferreria d'En Palou, just davant ses Josefines, de telefonista a Can Jan en temps de la guerra i fent feina a Can Mengol i a Can Xina, per retrobar-lo més tard establert, treballant el ferro amb la saviesa i l'amor que es necessita per a deixar ben feta qualsevol obra.

No cal que us parlem de la seva qualitat humana, ja que tothom el coneixia. No debades ets Escolans són una saga ben antiga dins la nostra Vila.

Una cruel malaltia el se'n va dur el darrer dia de l'any passat, quan les calmes del gener, avançades, posaven un mantell de gebre damunt els brandolats de ferro dels balcons i dins el cor dels seus.

Déu el tengui.

PEP ALZAMORA TOUS Es donat de Sant Salvador.

Els turistes que acudien al pujol, notaran a faltar el ciceró que, assenyalant els quadres no de massa qualitat que retén el Santuari, indicava: “Pitxes, pitxes, pitxes...” amb el millor anglès que ell coneixia.

Una mica gelós del seu càrrec, era una guardia feel del recinte, i més d'un cop havia d'arruixar la joveena que, no massa reverent, pujava a altres coses, i no per veure la Patrona que tenim allà dalt.

Pare de família, treballador, tal volta la vida no li havia estat massa fàcil per a mostrar un caràcter submís i agradós. Però en el fons del seu cor era una bona persona. Bastava endevinar, rera les ulleres, la humitat dels seus ulls quan els fills anaven i venien cap a una vida nova i independent. I l'orgull... l'orgull sà de mostrar a gents de tota mena el Santuari més net i més amorosament cuidat del món.

Baldament a la Torre de Sant Miquel no hi pogué dur-hi ningú, perquè, convertida en galliner, no era del que en diríem massa apta per esser mostrada. Però a Cas Donat queien molt bé els ous i ell de petit estava avesat a dur miques a ca seva.

Que Déu el tengui, i que per entrar en el cel no hagi hagut de discutir amb Sant Pere.

Al cel sia.

JOAN ALZAMORA JUAN (Es carter)

(Continuació de l'article del Pare Rafel Ginard Bauçà)

II

Els fonaments d'un edifici, però, tan importants com són, estan davall terra, no els veuen i, no veient-los, acabam per oblidar la seva importància. Bé està, doncs, que, un dia a l'any, se posi de manifest l'inestimable preu dels fonaments de la societat humana —els petits, els humils, els treballadors— i, en la persona d'un d'aquests servents bons i fidels, se pagui un tribut d'agraïment als qui són les pedres cantoneres i bàsiques de l'edifici social.

Es allò que feim avui, i vet-aquí l'alt, profund i ample significat d'aquest aplec popular: retre honor, en la persona d'En Joan Alzamora, a tots els artanencs que se són aplicats a la feina manual i, sense intentar-ho, se són condecorats amb la rústica noblesa i la pagesívola majestat que d'aquesta feina se deriven. Avui, En Joan Alzamora, en la intenció dels organitzadors de l'homenatge, representa els treballadors d'Artà.

Testimoniar el nostre afecte als qui abnegadament s'exerciten en oficis obscurs, però indispensables per la vida dels pobles, és la més raonable de les actituds. Entre els menestrals i els camperols, quants d'herois de la feina de cada dia i de la santa continuïtat! herois amb les mínimes avantatges humanes, i a qui falten quasi sempre l'aplaudiment, l'enhorabona i l'estimulant simpatia dels qui els rodegen. L'aura popular que sostén i aguanta, empeny i dona ales, la saborosa bona anomenada, no és per ells. Han d'extreure l'energia, tota, del seu propi interior. Desconeixen la gran força que inocula en l'esperit l'entusiasme dels admiradors. Sovint, passen anys i anys, sense sentir una paraula bona, una d'aquelles paraules que són un tònic, un cordial, una injecció d'alegria.

No cal dubtar-ho. En aquestes condicions, sense la cooperació de l'aura popular, sense la brillantor de l'anomenada, és doblement meritori perseverar incansablement en el treball i, tot fent el paper d'En Palou a Sa Pobla, esser lleials a les seves sudanoses i obscures obligacions.

Per això, deia que posar de manifest el nostre afecte als humils treballadors i amigablement allargar-los la mà, és la més raonable i, podem afegir, la més cristiana de les actituds.

Per a mi, és clar com la llum del dia que s'ho tenen ben guanyat. Primer atorgaria diploma d'honor a un fuster que construeix arades i canteranos; a un ferrer que forja gavilans i cànecs; a un conrador que obliga a la terra a produir el nostre pa de cada dia; a un picapedrer que maneja l'uixol i les paletes, que no als més il·lustres inventors dels gasos asfixiants, de les bombes explosives i dels canons d'artilleria; mal que fossin el canons, les bombes i els gasos de major rendiment per exterminar el germà proïsme. La senzillesa, l'apagada majestat, l'esperit de sacrifici dels camperols i menestrals estan molt partdamunt els llores de sang i les glòries funeràries dels màxims conquistadors.

Reparau, endemés, una altra cosa que fa particularment simpàtics els obscurs herois del treball manual. No prenen aquest treball com una desgràcia, sinó com una festa. Van alegres i per això canten. A cada feina manual li correspon una tonada, així com cada funció litúrgica té les seves melodies. Els grans personatges, en canvi, no canten. No recollireu mai, de boca de personatges de tro, folklore musical. Amb els homes passa com amb els aucells. Els aucells petits són els que refilen més i millor. S'expliquen, diguem-ho així, ells amb ells i no tenen secrets per ningú. Ara, els aucells majors, de bec torçut i arpes de ganxo, són sulls, reconcentrats, hermètics. I, si de cas, només grunyen o xisclen.

Ja és hora de dir-ho. En Joan Alzamora és estat un d'aquests humils i alegres treballadors que ha presa la feina —anc que fos pesada— com una festa. Ha passat per no sé quants d'oficis. L'adagi ens informa que "un malfener canvia sovint d'eina i de feina". I afeg un altre adagi: "home de set oficis, fam segura", per allò que, "qui barata, el cap se grata". En el cas, però, del nostre Joan, els adagis fallen. En

Joan no ha mudat d'ocupació per vel·leïtat o malfeneria, sinó perquè té els set caires foguers.

En Joan, de bon principi, va esser conrador i experimentà què cosa era viure a la inclemència del temps, a sol i a serena. Llavors, féu d'exsecallador. Aprengué d'esviar i d'estanyadar. Armat de gatzoll, destral i xorrac, va cantar moltes vegades aquestes cançons, pensant com són de brèves i esbrelladisses les branques de les oliveres:

Vida d'exseciador
és una vida lleugera,
però, de cada hora, espera
per ell s'extremunció.

Ara estic dalt es cimbal,
es més alt de s'olivera,
Feis pregàries, amor meva,
que, si caic, no em faça mal.

(Continuarà)

Nuevo establecimiento. Nuestro amigo Vicente Torres (Garbell) regenta el nuevo bar "RACO MALLORQUI" que funciona a las mil maravillas, como todo cuanto toca Vicente, que en esto de la profesión de Chicote es un lince. Para muchos años.

Las Majorets de la Cabalgata de Reyes fueron preparadas por Ramón Ginard Serra. Por cierto que este año hay que señalar la novedad de que los Reyes entraron en Artà montados en sendas carrozas. Vamos progresando. ¡Y no me digan! La cosa resultaba lucida para las mentes infantiles, que son, al fin y al cabo, quienes disfrutan de la fiesta.

Prosiguiendo con Ramón: ha inaugurado una Academia de danza moderna y un gimnasio. Cola hay para efectuar los ejercicios. Prueba de la aceptación que ha tenido esta modalidad de baile.

Ball obert el catorce por las huestes de ESCLAFITS I CASTANYETES: Buena velada. Concurrida y alegre. Todos aportaron algo para el guateque y la fiesta. ¡Bien!

Ball obert el dia de Sant Antoni. Esta vez "ARTA BALLA I CANTA". Mucha gente y gran jolgorio. Las agujetas del día anterior y de la Coalcada no hicieron mella en los danzarines. ¡Bien!

Y decimos nosotros: ¿Por qué, teniendo dos Agrupaciones de baile mallorquin, no se ha continuado hogaño con la bella costumbre de bailar "L'Oferta" en el oficio mayor del día del Santo? Quien lo sepa que responda.

Nuestros dimonis causaron sensación en Manacor. Reproducimos del Perlas y Cuevas de aquella Ciudad.

ELS DIMONIS D'ARTÀ, UNA COMPARSA COMPLETA

La representació més completa de quantes vengueren a la Trobada de diumenge fou la d'Artà, que desfilà precedida del Penó, o bandera de l'Obreria. Desfilà Sant Antoni damunt un aset, els dos Dimonis i l'Obreria, amb N'Antoni Ginard Cantó, "Bul·ler", que és l'autor de "L'Argument de l'any 1983", que el dia de Sant Antoni s'havia de presentar.

—¿Des de quan estan documentats els Dimonis d'Artà?

—Des de l'any 1719. El Penó ja el teníem al segle XVII.

—¿Porem dir, idò que són dels més vells de Mallorca?

—La data és ben clara: any 1719.

—¿Qué venguéren amb el Decret de Nova Planta...?

—Qui sap!

—¿Qui són els Dimonis?

—El Dimoni Gros és En Jeroni Mestre Genovart, i el Petit En Jaume Carrió Bernat, que en du dotze anys.

—¿I Sant Antoni?

—Es N'Antoni Amer Tugores.

—¿Tots són d'Artà?

—Sí. Tots menos l'ase, que és de Manacor...

—¿Estan restaurades les carotes?

—La del Dimoni Gros fa uns trenta anys que la restauraren, però no la modificaren gens.

—¿I la de Sant Antoni?

—Vol esser una reproducció de la cara de la imatge del Sant que hi ha a la parròquia. La féu En Gabriel Esteva.

—¿Des de quan escriviu "L'Argument", mestre Antoni Ginard?

—El primer el vaig escriure l'any 1958, però hi ha anys que no l'he escrit jo. Ara en fa tres de seguits que sí que el faix.

—¿Qui el publica?

—El paga l'Ajuntament, però si treu qualque cosa és pel glosador.

—Molta de sort duis els escriptors d'Artà...

BRODATS

Ens complau moltíssim constatar com darrerament, al nostre poble, i per part de la joventut femenina, es detecta un moviment de recuperació artesanal i artística, singularment pel que fa referència a l'obra de palma i als brodatos.

Els brodatos ja es sap que tingueren a Artà una època d'esplendor i anomenada:

Na Maria Bujosa (Na Maria Gananci) i el seu taller de brodadores feren època i crearen vertadera escola.

Darrerament hem tingut notícia que una alumna avantatjada d'aquell taller, N'Antònia Llabrés (de Ca'n Banyamel), amb la finalitat de recuperar i conservar les excel·lències d'aquells brodatos de filigrana, està disposada a ensenyar-ne a les al·lotes més joves que en vulguin aprendre. Les interessades ja saben, doncs, amb qui s'han de posar en contacte: Antònia Llabrés, Carrer Trenta-u de març, 22. Tel. 56 22 22.

Sentim molt que aquesta vegada les neclògiques sien tan abundoses que fins i tot n'hem de parlar damunt el "tot i més".

Francisca Terrassa Esteva morí arran dels cent anys el dia 29 del desembre passat.

En Joan Vives Femenias (Gurries) l'amo d'Es Parisien ens deixà també, així com Francesc Arbós, marit de Catalina Garau Llinàs.

A tots els seus familiars, el nostre sentit pesar.

LA RESIDENCIA. Bona notícia per als habitants de la nostra Residència. Sa Nostra ha condonat els interessos a l'Ajuntament amb tal que sien destinats a la mateixa. Trobam molt positiu quan es faci per als nostres jubilats. Moltes de gràcies a Sa Nostra.

Artà

Año 2 - N.º 10 - Gener 1984

Colaboradores:
GABRIEL GENOVART
PLANAS SANMARTÍ
JOSEP MELIÀ
JOAN REUS (Fotografia)
MARGARIDA SIQUÍER
NICOLAU CASELLAS
BONET DE SES PIPES
MACIÀ RIERA
GREGORI MATEU
SANTIAGO PERELLÓ
BERNARDO COMAS
ANTONI GINARD CANTÓ
JOAN SARD I PUJADAS
JAIME MASSANET
J. MASCARÓ PASSARIUS

Coordinación:
SERAFÍ GUISCAFRE I
JOAN ESCANELLAS I LLINÀS

IMPRENTA POLITÉCNICA
Troncoso, 3. Teléfono 21 26 60
Palma de Mallorca
Depósito Legal P. M. 203-1983

DEMOGRÀFIQUES

MOVIMIENTO NATURAL DE LA POBLACION DURANTE EL MES DE DICIEMBRE DE 1983

NACIMIENTOS

Día 2 de Diciembre. Antoni Carrió Piris, Hijo de Jaime y de Bárbara. C/. Menéndez Pidal, 6.

Día 11 de Diciembre. Catalina Maria Valiente Cuenca, Hija de Amancio y Maria. C/. C. Cantons, 10-B.

Día 16 de Diciembre. Isabel Moyá Caballero. Hija de Sebastián y de Margarita. C/. 31 de Març, 13.

MATRIMONIOS

Día 5 de Diciembre. Juan Ramírez Caparrós con María del Pilar Laca y Pascual. C/. Era Vella, 9.

Día 3 de Diciembre. Pedro Massanet Font con María Antonia Andreu y Tous. C/. Almudaina, 7.

Día 10 de Diciembre. Francisco Bosch Espinosa con María Ferrer. C/. Junípero Serra, 10.

Día 17 de Diciembre. Juan Pedro Díaz Sierra con María Nicolau Morey. C/. Jaime Cursach, 10 de Son Servera.

Día 17 de Diciembre. Antonio María Ginard con Coloma Nicolau Carrió. C/. Na Caragol.

Día 1 de Enero. Juan Carlos Carrió Pérez con Rosa Margarita Carrió Arbona. C/. Sorteta, 48.

DEFUNCIONES

Día 15 de Diciembre. Antonio Gili Far. a) Peu. C/. Barraques.

Día 15. Catalina Esteva Esteva. a) Terres. C/. Pou Nou, 13.

Día 23. Francisco Torres Massanet. a) Mostel. C/. Pou Devall, 2.

Día 25. José Alzamora Tous. a) Pelat. C/. Oratorio San Salvador.

Día 28. Juan Maria Garcias Blanes. a) Apotecari Pujamunt. C/. Centro, 5.

Día 29. Francisca Ana Terrasa Esteva. a) De Ses Eres. C/. Figueral, 6.

Día 31. Pablo Morey Cabrer. a) Escolà. C/. Aixà, 3.

RESUMEN DEMOGRÁFICO AÑO 1983

NACIMIENTOS: 53

MATRIMONIOS: 25

DEFUNCIONES: 69

(No constan los fallecidos en Palma)

AYUDA A LA PREMSA FORANA

El pasado Diciembre, fuimos convocados por el Excmo. Presidente de la Comunidad Autónoma D. Gabriel Cañellas, quien con palabras sencillas agradeció los trabajos informativos que venimos realizando. Nos deseó un feliz 1984, se tomó un vino español y fuimos invitados a visitar la Exposición "ELS REIS DE MALLORCA I EL SEU POBLE".

En la fotografía, el momento en que nuestro coordinador recibe de la Jefe del Gabinete de Prensa, la subvención correspondiente.

Fue una agradable velada, y hay que agradecer a nuestras autoridades el interés que se toman por nuestras publicaciones que, efectivamente, creemos llenan un vacío que se dejaría sentir, en el caso de que fuéramos desapareciendo.

Hay que hacer una sugerencia.

Las subvenciones se otorgan por periodicidad de las publicaciones, pero es más cierto que aunque la periodicidad sea mayor, no el contenido, por tener menos páginas muchos de los quincenales y aún semanales.

Será necesario estudiar este aserto, ya que puede ser mucho más interesante una publicación mensual que una quincenal con menos e inferiores páginas.

Esperamos que nuestro Mossèn Cortès, President de la Forana, ahora en los servicios del Gabinet de la Comunitat, tenga presente cuanto indicamos.

Tal vez seamos los primeros en señalarlo, pero "soto voce" es un clamor en la "Prensa". De todas maneras bienvenida la ayuda. Esperamos que, con unas cuantas subvenciones así, logremos subsistir.

No queremos engañarnos ni engañaros. Contamos con cuatrocientos cincuenta suscriptores. Necesitamos, para sobrevivir, seiscientos. Vamos a iniciar una campaña para conseguirlos. Esperamos la ayuda de todos.

No os limitéis a adquirir el ARTÀ en los lugares clásicos de venta. Suscribiros. Es la única forma de que podamos proseguir esta labor.

Creemos que el arraigo conseguido en nuestro pueblo es una prueba de cuán hondo hemos calado en él. Seguid ayudándonos y Artà seguirá teniendo una publicación de la que pueda sentirse orgulloso.

S.

gloses il·lustrades

D'EN TONI BUTLER

Hem acabat s'enfilai
de festes tan senyalades.
Ara que ja han passades
hem tornat en es trebai,
que això no mos cansa mai
i resulten molt pesades.

San Antoni animat,
dimonis i coalcada;
sa rua ben preparada
ja tenim en es costat;
tothom 'nirà desfressat
amb sa cara destapada.

N'hi haurà de colorins;
s'armarà un bon sarau,
i si tots vos animau,
es casats i es fadrins,
ses padrines i padrins,
així s'humor conservau.

Tot es poble hi prendrà part
a sa Rua, dins Artà;
sa música tocarà;
hem de fer un gran esbart
ses ximbombes mai fan tard,
ni es ximbombers, per cantar.